

PANORAMA INTERNACIONAL

RESUM

El 2008 el panorama internacional es veu condicionat, especialment pel que fa al segon semestre de l'any, pels efectes de la primera crisi econòmica global, que afecta tant els països desenvolupats com els països en vies de desenvolupament i les grans economies asiàtiques, les quals també han sofert aquesta recessió (la Xina ha crescut 11 punts per sota del 2007). L'any 2008 les exportacions mundials de mercaderies només han tingut un creixement del 2% (4 punts per sota del 2007) i es preveu que aquest creixement sigui inferior el 2009. Els exportadors de petroli varen tenir un bon principi d'any, ja que els preus del barril varen arribar a superar els 140 dòlars al juny, però la moderació de la demanda i la crisi econòmica el varen fer caure per sota dels 50 dòlars a final d'any. Tot això ha fet que l'economia se centri en altres mercats perquè el mercat immobiliari segueix amb un fort decreixement. Actualment, els mercats que més han crescut han estat els de matèries primeres, com l'energia, els aliments o les begudes.

Els saldos comercials estan desequilibrats pel gran dèficit comercial i pel compte corrent dels Estats Units, estimat en uns 700.000 milions de dòlars, que equival al -4,6% del seu PIB. Aquest dèficit s'ha de finançar amb entrades de capital procedents de la resta del món, principalment de la Xina. Per aquesta raó, els Estats Units s'han convertit en el país del món que rep més finançament de l'exterior, ja que acapara el 43% del total dels fluxos d'importació de capitals mundials. El segon país en importància en la captació de fluxos de finançament mundial és Espanya, que n'absorbeix el 10%. La contrapartida d'aquests fluxos importadors són els fluxos exportadors de capital. El primer país del món que aporta fluxos de finançament per a la resta del món és la Xina, amb un 24% del total mundial, bona part dels quals es canalitzen cap als Estats Units. Els segueixen per ordre d'importància Alemanya, amb un 13%; el Japó, amb un 9%; Aràbia Saudita, amb un 8%, i Rússia, amb un 6%.

A l'Informe de primavera de l'OCDE s'ha fet una estimació per a l'any 2009 de l'impacte de la crisi financera i la crisi creditícia sobre el creixement de les economies de l'àrea de l'OCDE. Als Estats Units, el Japó, la zona euro i també a l'economia de l'OCDE en general, la contracció del PIB serà entre un 4% i un 7% i es produirà un cert estancament en el creixement l'any que ve.

La falta de llocs de feina a tots els països de l'OCDE ha augmentat considerablement. La taxa d'atur arribarà al seu nivell màxim el 2010 o a principi de 2011, i a molts països arribarà a nivells de dos dígits per primera vegada des de començament del decenni de 1990. Es preveu que el nombre d'aturats en el G7 sigui gairebé el doble del seu nivell a mitjan 2007 i arribi a uns 36 milions de persones al final de 2010. Les previsions de l'Organització Internacional del Treball (OIT) són que l'atur mundial arribarà als 190 milions de persones.

1.1.

L'EVOLUCIÓ ECONÒMICA INTERNACIONAL I DE LES GRANS REGIONS ECONÒMIQUES

La taxa de creixement del PIB mundial, que no va superar el 2% al llarg del bienni 2001-2002, es va recuperar i va assolir una taxa de creixement del 4% l'any 2004. Al llarg del trienni 2005-2007, les taxes es varen estabilitzar entorn del 3,5%, amb taxes del 3,3% el 2005, 3,7% el 2006 i 3,4% el 2007. Però en el segon semestre del 2008 s'ha produït un desaceleració econòmica que ha provocat un creixement al llarg de l'any inferior al 2% (1,7%). El cicle econòmic de l'economia mundial preveu una caiguda del 9% del comerç mundial el 2009 com a conseqüència de la crisi econòmica. (Vegeu el quadre A I-1 i el gràfic A I-1.)

Segons les dades de l'Informe de primavera de l'Organització Mundial del Comerç (OMC), l'any 2008 el creixement de les exportacions mundials de mercaderies arriba a una taxa real del 2% (4 punts per sota del 2007) i es preveu que el 2009 encara es pugui produir un creixement inferior.

En el cas de la Xina, el seu creixement va ser del 8,5% (11 punts per sota del 2007), de resultes del desplomament de la demanda mundial en el quart trimestre del 2008.

El 2008 les regions exportadores netes de petroli es varen beneficiar de la pujada sense precedents dels preus del combustible: el cost del barril de petroli va superar els 140 dòlars a mitjan any. No obstant això, després del juliol els preus varen evolucionar negativament, i en acabar l'any el barril valia menys de 50 dòlars a causa de la moderació de la demanda mundial de petroli i de la desacceleració de l'economia mundial. [\(Vegeu el gràfic A I-2.\)](#)

La pujada significativa dels preus de l'energia el 2008 va tenir una forta repercussió en les taxes de creixement i en els valors nominals (és a dir, amb inclusió de les variacions dels preus i els tipus de canvi) del comerç de mercaderies per comparació al 2007. Els preus de l'energia varen augmentar un 40% de mitjana l'any passat, mentre que els dels aliments i les begudes varen créixer un 23% en tots dos casos. Els preus de les matèries primeres agrícoles varen abaixar menys d'un 1%, i els dels metalls varen descendir un 8,0%. [\(Vegeu el gràfic A I-3.\)](#)

L'apreciació del dòlar pel que fa a les principals divises internacionals, en particular l'euro, va influir també en l'evolució del comerç, estimada en xifres nominals, ja que el creixement del comerç als països de la zona de l'euro està infravalorat quan s'expressa en dòlars. El dòlar canadenc, la lliura britànica i el won coreà han seguit trajectòries semblants a la de l'euro: primer es varen apreciar contra el dòlar dels Estats Units en els darrers anys i després varen invertir radicalment aquesta tendència a mesura que s'agreujava la crisi financera. El iuan xinès ha pujat gra-

dualment pel que fa al dòlar des del 2005, però s'ha mantingut bastant estable durant la darrera meitat del 2008, en el context de la turbulència creixent dels mercats financers. El ien japonès també es va apreciar molt. [\(Vegeu el gràfic A I-4.\)](#)

El 2008 les exportacions mundials de mercaderies varen augmentar un 15% en termes de dòlars nominals fins a arribar als 15,8 bilions, mentre que les exportacions de serveis comercials varen augmentar un 11% i varen assolir els 3,7 bilions. El creixement més ràpid del comerç de mercaderies pot explicar-se per la pujada dels preus dels productes bàsics al llarg de l'any, i en particular per l'augment del 40% dels costos de l'energia.

Per grans regions econòmiques, cal destacar que la Unió Europea dels 27 (UE-27) representa l'àrea comercial més important del món, amb un pes del 37,4% respecte al total de les exportacions mundials i un creixement monetari de l'11%, quatre punts per sota del creixement del comerç mundial. [\(Vegeu el quadre A I-2.\)](#)

Per països, els únics que representen una quota exportadora mundial superior al 4,5% són Alemanya (9,1%), la Xina (8,9%), els Estats Units d'Amèrica (8,1%) i el Japó (4,9%). D'aquests països, només la Xina creix per sobre del que ho fa el comerç mundial (un 17%). Per sota d'aquest llindar, cal destacar Rússia, que se situa en el lloc número 9, amb una quota participativa en el comerç mundial del 2,9%, però amb un espectacular creixement del 33% (per sobre del doble de la mitjana mundial). Espanya es manté com la dissetena potència exportadora mun-

dial: representa l'1,7% i creix el 6% (9 punts per sota de la mitjana mundial). (Vegeu el quadre A I-3.)

El primer país importador mundial són els Estats Units, que representen el 13,2% del total (un punt per sota respecte al 2007). Alemanya és el segon país, amb una quota del 7,3%, seguit de la Xina, amb una quota del 6,9%. La resta de països no arriben al 5%. Espanya és la dotzena economia importadora mundial (perd un lloc): representa un 2,5% de la quota mundial d'importacions i creix un 3% (12 punts per sota de la mitjana mundial).

Els saldos comercials estan desequilibrats pel gran dèficit comercial i pel compte corrent dels Estats Units, estimat en uns 700.000 milions de dòlars, que equival al -4,6% del seu PIB. (Vegeu el quadre A I-4.)

Aquest dèficit s'ha de finançar amb entrades de capital procedents de la resta del món, principalment de la Xina. Per aquesta raó, els Estats Units s'han convertit en el país del món que rep més finançament de l'exterior, ja que acapara el 43% del total dels fluxos d'importació de capitals mundials. El segon país en importància en la captació de fluxos de finançament mundial és Espanya, que n'absorbeix el 10%. La contrapartida d'aquests fluxos importadors són els fluxos exportadors de capital. El primer país del món a l'hora d'aportar fluxos de finançament per a la resta del món és la Xina, amb un 24% del total

mundial, bona part dels quals es canalitzen cap als Estats Units. Els segueixen per ordre d'importància Alemanya, amb un 13%; el Japó, amb un 9%; Aràbia Saudita, amb un 8%, i Rússia, amb un 6%. (Vegeu el gràfic A I-5.)

Així, el model econòmic mundial està representat pels Estats Units d'Amèrica, com a gran mercat mundial de consum i com a veritable locomotora de la demanda neta mundial, la qual genera feina, ocupació i reactivació econòmica a la resta de l'economia del món. És fàcil d'entendre, aleshores, que la crisi econòmica dels Estats Units, agreujada per la caiguda abrupta del seu PIB a partir del quart trimestre de 2008, s'hagi estès com un virus a la resta de l'economia mundial.¹ (Vegeu el quadre A I-5.)

De la crisi econòmica internacional destaca, en primer lloc, la seva intensitat. Així, en un article publicat per Barry Eichengreen i Kevin H. O'Rourke² es fa ressaltar que la crisi actual presenta un declivi de la producció industrial des de l'abril de 2008 tan greu com en els nou mesos que varen seguir al crac del 29. Igualment, la caiguda del mercat de valors i del comerç mundial ha estat més pronunciada. Per contra, la reacció de la política monetària anticrisi ha estat més activa ara, tant en termes d'un major caiguda dels tipus d'interès com d'un major creixement de l'oferta monetària. La política fiscal també ha estat ara molt més agressiva. (Vegeu els gràfics de l'[A I-6](#), [A I-7](#), [A I-8](#), [A I-9](#), [A I-10](#), [A I-11](#)

1. Cal observar que, pel que fa a la demanda neta mundial, la Xina o Alemanya no en creen, sinó que en detreuen, ja que tenen uns dels superàvits comercials mundials més importants. Per tant, no són uns demandants nets, sinó uns oferents nets en termes mundials. D'aquí que la crisi dels Estats Units hagi afectat de manera tan directa els grans exportadors mundials: Alemanya i la Xina.

2. Vegeu: Barry Eichengreen i Kevin H. O'Rourke, «Una comparación histórico-estadística de la Gran Depresión con la crisis presente», 2009. [Mimeo.]

A l'Informe de primavera de l'OCDE s'ha fet una estimació per a l'any 2009 de l'impacte de la crisi financera i la crisi creditícia sobre el creixement de les economies de l'àrea de l'OCDE. Als Estats Units, al Japó, a la zona euro i també a l'economia de l'OCDE en general, la contracció del PIB serà entre un 4% i un 7%, i es produirà un cert estancament en el creixement l'any que ve.

Les perspectives a mitjà termini aposten, però, per una estagflació, tal com ja assenyalàvem a la Memòria del CES de l'any passat (pàg. 27 i nota 7).³

La falta de llocs treball a tots els països de l'OCDE ha augmentat considerablement. La taxa d'atur arribarà al seu nivell màxim el 2010 o a principi de 2011, i a molts països arribarà a nivells de dos dígitos per primera vegada des de començament del decenni de 1990. Es preveu que el nombre d'aturats en el G7 sigui gairebé el doble del seu nivell a mitjan 2007 i arribi a uns 36 milions de persones a final de 2010.

Aquesta perspectiva posa en relleu la gravetat de la crisi econòmica internacional. Destaquen dues línies estratègiques per afrontar-la: la política fiscal, que s'ha d'acompanyar de polítiques actives d'ocupa-

ció i de polítiques socials que complementin i reforcin les polítiques d'incentius fiscals, i el sanejament de les institucions creditícies i la reforma de l'arquitectura financera internacional.

En relació amb les polítiques d'estímul fiscal, l'OCDE destaca que Espanya és un dels països on les mesures d'estímul fiscal tindrà un més gran impacte en el PIB aquest any, ja que hi aportaran un punt del creixement⁴. Aquest impacte serà el tercer més gran dels països membres, tan sols superat per Austràlia i Estats Units, els estímuls fiscals dels quals afegiran al PIB un creixement superior a un punt. (Vegeu el [gràfic A I-12](#).)

Amb referència al sanejament de les institucions financeres internacionals, cal destacar l'Informe sobre l'estabilitat financera mundial d'abril del 2009 presentat per l'FMI, el qual estima les rebaixes comptables que patiran els tenidors d'actius originats als Estats Units des de l'agost de 2008 i fins a final de 2010 en uns 2,7 bilions de dòlars. Si es tenen en compte els actius originats en altres mercats fora dels Estats Units, llavors les rebaixes comptables podrien ser d'un total de 4 bilions de dòlars, amb una afectació de 2,7 bilions suportada directament pel sector bancari internacional.⁵

3. Nouriel Roubini, un dels pocs economistes que va predir la crisi econòmica actual, no descarta un greu risc d'inflació a partir del 2011 causada pels dèficits públics i l'augment del preu del petroli a mesura que es reactivi la fase de recuperació, amb la pressió consegüent sobre els tipus d'interès, un escenari que s'assembla molt al de l'estagflació de la segona meitat dels anys setanta del segle passat.

4. Vegeu l'informe «Perspectives econòmiques intermèdies», de l'OCDE, abril del 2009, París. També l'Informe sobre finances públiques de 23 de juny de la Comissió Europea confirma que Espanya és el país de la UE-27 que més estímuls fiscals ha aplicat, amb un 2,3% del PIB, més del doble de la mitjana europea situat, en l'1,1% del PIB.

5. Sobre els riscos sistèmics generats per les hipoteques *subprime*, vegeu la Memòria del CES 2007, pàg. 22-27.

Sense el sanejament d'aquests actius es fa molt difícil sortir de la situació actual de *credit crunch* o de contracció del crèdit per part de les institucions creditícies d'arreu del món. Per a enguany, s'estima que el crèdit mundial es pot contreure un 4%, la pitjor estimació en cinquanta anys. Aquesta situació afecta l'economia real, especialment les economies emergents, en què les necessitats creditícies per a enguany s'estimen en 1,8 milions d'euros. En el cas dels Estats Units es calculen unes necessitats de finançament per part dels bancs americans de 275.000 milions de dòlars. En el cas dels bancs europeus aquesta xifra és de 600.000 mil milions d'euros, ja que han aflorat menys pèrdues que en els bancs americans. Les solucions que proposa l'FMI passen per captar capital privat en primera instància, i si aquest no és suficient per finançar la totalitat del capital demandat, només en una segona opció es podria optar per les nacionalitzacions.

Altrament, a l'Informe de primavera de l'FMI es destaca que les crisis econòmiques que van acompanyades de crisis creditícies solen ser més profundes i prolongades que les crisis *normals* i que en aquest cas les recuperacions solen ser més lentes i febles. ([Vegeu el gràfic A I-13.](#))

Amb relació a la reforma de l'arquitectura del sistema financer internacional, cal destacar els acords de la Cimera del G-20 el 2 d'abril a Londres. Cal ressaltar les propostes que es refereixen a prendre mesures contra les jurisdiccions no cooperatives en matèria fiscal, inclosos els paradisos fiscals, a més

es declara que l'època del secret bancari s'ha acabat (punt 15 de la declaració). Igualment, cal regular els fons d'alt risc o *hedge funds* més grans pels seus riscos sistèmics i les agències de qualificació.

La institució que està cridada a dirigir aquesta nova arquitectura financer internacional serà l'FMI, a la qual se li tripliquen els recursos per poder afrontar els efectes de la crisi en els països en desenvolupament. D'acord amb el major pes econòmic d'aquests països, es proposa augmentar-ne les quotes de poder en relació amb els països europeus i els Estats Units. També es reforça el paper regulador del Fons d'Estabilitat Financera, que ara passa a denominar-se Consell. De la Cimera de Londres queden pendents de resoldre l'impuls polític per encarrilar la Ronda de Doha per poder regular millor el comerç mundial de béns i serveis i evitar caure en mesures proteccionistes, així com impulsar mesures sobre el control de les remuneracions dels alts executius de les empreses que han estat ajudades amb fons públics.⁶

En aquesta línia, la Presidència de Barack Obama ha proposat mesures contra la deslocalització d'empreses i la fugida de capitals cap als paradisos fiscals a partir d'una reforma del sistema fiscal que ha d'entrar en funcionament a partir de l'any 2011. L'objectiu de la reforma és fer més just i equitatiu el sistema fiscal. Amb aquesta reforma es pretén que en deu anys els ingressos fiscals augmentin en 210.000 milions de dòlars (prop de 160.000 milions d'euros), per tal de poder rebaixar els

6. El 50% dels beneficis empresarials dels Estats Units s'han destinat a pagar les remuneracions dels alts executius de Wall Street, segons l'estimació feta per Simon Johnson, economista en cap de l'FMI.

imposts del 95% de la classe mitjana. Igualment, s'estima que hi ha en els mercats internacionals més de 700.000 milions de dòlars flotants procedents de les inversions exteriors d'empreses i residents als Estats Units, que no paguen entre un 15% i un 30% de rendes fiscals. La majoria d'aquestes rendes són susceptibles de ser derivades a moviments especulatiu en els mercats financers en èpoques de bonança, o cap a paradisos fiscals en èpoques de crisi. També són molt importants les mesures proposades per reformar el sistema financer dels Estats Units, ja que la Reserva Federal podrà supervisar i intervenir qualsevol entitat financera, inclosos els hedge funds i les asseguradores, en cas de risc sistèmic. Aquestes entitats s'hauran de capitalitzar i hauran de complir requisits més restrictius de liquiditat. Es crearà un Consell Regulador del sistema financer presidit pel Tresor per a les entitats amb risc sistèmic i un supervisor bancari nacional per a entitats bancàries no sistèmiques. Els fons d'inversió i els derivats seran controlats per la SEC (equivalent a la CNMV espanyola), i es proposa, finalment, regular l'activitat de les agències de ràting.

Per tant, les reformes proposades en l'actuació dels bancs centrals són també molt importants i estan suposant un trencament amb l'ortodòxia existent. Les reformes iniciades a la tardor del 2008 per part de la Reserva Federal i el Banc d'Anglaterra s'han torbat a arribar a la zona euro fins a la primavera de 2009. Inicialment, les mesures anticrisi del BCE s'han limitat a combatre la crisi financera injectant liquiditat il·limitada a curt termini (sis mesos) a les entitats i rebaixant els tipus d'interès.

A partir de maig del 2009, el BCE ha canviat la seva política monetària i ha l'ha reorientada en una direcció més heterodoxa seguint l'estela de la Reserva Federal i del Banc d'Anglaterra. El canvi consisteix a obrir-se a les noves polítiques d'injectar liquiditat a partir de la compra de cèdules hipotecàries emeses en euros a la zona euro, amb l'objectiu de capitalitzar les entitats financeres europees afectades per la devaluació en més del 30% dels seus actius lligats a les hipoteques, menysvaloracions que han provocat la necessitat de reposar capital per un valor de més de 800.000 milions d'euros. Aquesta nova orientació també ha comportat ampliar de sis mesos a un any els terminis dels crèdits que concedeixen les institucions financeres. Tot aquest conjunt de mesures ha provocat que la taxa interbancària de l'EURIBOR, que és la que fixa els tipus de referència dels préstecs bancaris europeus, s'hagi situat per sota de la dels Estats Units.

Totes aquestes polítiques i reformes han estat valorades en un article seminal per part d'Amartya Sen, premi Nobel d'Economia i una de les màximes autoritats acadèmiques mundials en el camp de l'economia institucional. Segons Sen: «Una economía sólo puede operar sobre la base de la confianza entre las distintas partes. [...] En los últimos años, las obligaciones y responsabilidades morales y legales asociadas a las transacciones se han vuelto mucho más difíciles de rastrear debido al rápido desarrollo de mercados secundarios con derivados y otros instrumentos financieros. En particular, el papel supervisor del gobierno de Estados Unidos ha sido, en ese mismo período, drástica-

mente reducido debido a una creciente creencia en la naturaleza autorreguladora de la economía de mercado. Precisamente mientras crecía la necesidad de vigilancia del Estado, disminuía la necesaria supervisión. Como resultado se avecinaba un desastre que finalmente tuvo lugar el año pasado y que sin duda ha contribuido en gran medida a la crisis financiera que hoy asuela al mundo. La regulación insuficiente de actividades financieras tiene implicaciones no sólo para las prácticas ilegítimas, sino también para una tendencia hacia el exceso de especulación. [...] También es necesaria una percepción clara de cómo funcionan en realidad las distintas instituciones, y cómo una variedad de organizaciones —desde el mercado hasta las corporaciones del Estado— pueden superar las soluciones a corto plazo y contribuir a la creación de un mundo económico más decente» (pàg. 1-6).⁷

1.2.

ELS ESTATS UNITS

El canvi d'orientació de la política econòmica condicionada per la crisi ha tingut el seu punt fort en la política monetària expansiva i la rebaixa dels tipus d'interès. Així, la Reserva Federal ha provocat una retallada de 4 punts dels tipus d'interès al llarg de l'any 2008, fins a situar-los en un mínim del 0 al 0,25% el desembre de 2008. (Vegeu el quadre A I-6.)

Tot i així, els efectes de la crisi s'han deixat notar en les principals dades macroeconòmiques de l'economia dels Estats Units: contracció del PIB des del tercer trimestre de l'any 2008 i fins al segon trimestre de l'any 2009, amb una caiguda estimada del PIB, per al conjunt de l'any, del 2,9%. Aquesta disminució s'explica per la contracció de la demanda final del consum privat (-2%), de la inversió (-12%) i de les exportacions (-14%).

El fet que hi hagi menys activitat econòmica li permet reduir el seu dèficit per compte corrent en 1,1 punts fins a situar-se en el -3,5% del seu PIB; però la crisi econòmica fa créixer el seu dèficit públic fins a un -12,1% (6,2 punts més que el 2008), sense que això provoqui tensions inflacionistes (presenta un IPC negatiu del -0,7%) per la feblesa de la demanda final.

1.3.

LA UNIÓ EUROPEA

En el cas de la zona euro, la política monetària expansiva del BCE ha estat menys laxa que la del seu homòleg de la Reserva Federal, ja que al llarg de l'any 2008 els tipus d'interès només s'han retallat en 1,5 punts, fins a quedar situats en el 2,5% el desembre del 2008.

Els efectes de la crisi també s'han deixat notar en les principals dades macroeconòmiques de l'economia de la UE-15: con-

7. Vegeu: «El capitalismo más allá de la crisis», publicat a *The New York Review of Books*, 2009. També és interessant comprovar que la crisi econòmica està desencadenant una crítica sobre el paradigma econòmic dominant per insuficient alhora d'explicar-la. Vegeu: Gonzalo García Andrés, «El año que falsó la hipótesis de expectativas racionales. De cómo la crisis obliga a buscar un nuevo paradigma para la teoría económica», *Cuadernos de Información Económica*, núm. 209, març-abril, 2009.

tracció del PIB des del tercer trimestre de l'any 2008 i contínues retallades de creixement a tot el llarg de l'any 2009, ja que no s'espera un creixement positiu fins al primer trimestre del 2010, amb una caiguda estimada del PIB, per al conjunt de l'any 2009, del 4%. Aquesta disminució s'explica per la contracció de la demanda final del consum privat (-1,5%), de la inversió (-10,5%) i de les exportacions (-12,6%).

El seu dèficit per compte corrent augmenta en 0,4 punts fins a situar-se en el -1,9% del seu PIB, i el dèficit públic també augmenta fins a un -6% (3,7 punts més que el 2008). A diferència dels Estats Units, la UE-15 no té una taxa negativa de preus (IPC del 0,9%).

1.4.

EL JAPÓ

La política monetària del Japó també ha estat expansiva i els seus tipus d'interès queden situats en un mínim del 0,10% a final de 2008.

Les principals dades macroeconòmiques de l'economia japonesa també reflecteixen els efectes de la crisi econòmica: contracció del PIB des del tercer trimestre de l'any 2008 i fins al tercer trimestre del 2009, amb una caiguda estimada del PIB, per al conjunt de l'any 2009, del 5,3%. Aquesta disminució s'explica per la contracció de la demanda final del consum privat (-1%), de la inversió (-11,9%) i de les exportacions (-18,4%).

Com a única dada positiva, presenta un augment del seu superàvit per compte corrent en 0,5 punts, fins a situar-se en el

3,7% del seu PIB; però el seu dèficit públic augmenta en 3,8 punts, fins a situar-se en un -6,7%. A l'igual que els Estats Units, també presenta una taxa negativa de preus (IPC del -1%).

1.5.

LA RESTA DEL MÓN

La Xina també ha notat els efectes de la crisi econòmica per la contracció de les seves exportacions, que cauen 13,7 punts respecte a l'any anterior i se situen el 2008 en una taxa positiva del 8,5%. Igualment, el conjunt de la demanda final també disminueix en 5,6 punts, fins a situar-se en el 7,8%. Aquesta contracció de la demanda final va condicionar un menor creixement econòmic, amb una taxa del 9% (4 punts menys que l'any anterior).

La menor activitat econòmica també ha provocat un menor creixement de les importacions i un manteniment del superàvit per compte corrent al voltant de l'11% del PIB. El govern ha intentat contrarestar aquesta menor activitat econòmica amb una major despesa pública, que ha fet apujar el dèficit públic fins a un 2,9% del PIB.

Iberoamèrica va créixer un 4,2% l'any 2008, a remolc de la tirada dels mercats mundials i dels preus elevats de l'energia i les matèries primeres, a més de les remeses d'emigrants, però aquest creixement no s'ha traduït en una disminució de les desigualtats socials.

Igualment, l'any 2008 el creixement d'Àfrica ha estat notable, amb un taxa del 5,2%, si bé amb diferències substancials

entre els països productors de petroli i energia i els països menys desenvolupats de l'àrea subsahariana.

Les previsions per al 2009 són de menys creixement per a aquest conjunt de països, ja que es preveu que hi hagi més impacte de la crisi financera internacional, que afectarà molt negativament els fluxos d'inversions internacionals i la baixada dels preus de les matèries primeres.

1.6.

MERCATS DE TREBALL

La crisi econòmica ha provocat una davallada significativa en els nivells d'ocupació de l'economia mundial. L'índex de desocupació global ha passat del 5,7% el 2007 al 6% el 2008. El dels homes ha augmentat al 5,8% i el de les dones al 6,3%. El nombre d'aturats es va incrementar en 10,7 milions de persones entre 2007 i 2008 (l'augment més gran des de fa 10 anys). El nombre total de desocupats s'estima en 190 milions, dels quals 109 milions són homes i 81 milions són dones.

A les grans regions econòmiques desenvolupades, com la UE, Amèrica del Nord o el Japó, la creació d'ocupació ha estat negativa. En canvi, la distribució de la creació de llocs de treball fora dels països desenvolupats i per grans regions s'explica per les tres grans regions asiàtiques, amb una creació del 57% dels llocs de treball creats al llarg del 2008.

Segons l'Informe de l'OIT, les condicions de treball són considerades molt dolentes a l'Àsia del Sud (i també a l'Àfrica subsahariana) i a la resta de les regions asiàtiques. A la resta de regions les condicions són dolentes en la majoria dels llocs de treball. Per tant, tot i que al llarg del 2008 s'ha continuat creant llocs de treball, la gran majoria ha estat en zones on les condicions laborals són deficientes.⁸

Pel que fa a la distribució de l'ocupació per sectors, cal destacar que el sector de serveis va augmentar el 2008 la seva porció en l'ocupació, mentre que l'ocupació en l'agricultura va davallar. El sector de serveis ara representa el 43,3% de tota l'ocupació mundial, mentre que l'agricultura només representa el 33,5% —quan fa 10 anys la part de l'agricultura era d'un 40,8%— i la indústria representa el 23,2% restant.

El panorama per al 2009, pel que fa a l'ocupació en situació de risc referent als empleats en treball temporal o sense una estabilitat, és divers i l'escenari més pessimista preveu que hi hagi entorn de 1.600 milions d'ocupats arreu del món en aquestes condicions.

Segons l'Informe de primavera de l'OIT, hi ha la necessitat de crear 300 milions de noves ocupacions fins al 2015 per tal d'absorbir la nova força de treball, però també es preveu que la crisi d'ocupació duri de sis a vuit anys si no es prenen mesures adequades. Per fer front als reptes de futur que la crisi econòmica internacional planteja en termes d'ocupació, l'OIT proposa un pacte mundial per a l'ocupació.

8. Vegeu: *Global Employment Trends*, gener del 2009, pàg. 14. OIT.

